

בית מדרש גבוה לכהנים

ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק שיבנה בב"א

גליון תקופתי היו"ל ע"י 'בית מדרש גבוה לכהנים' לחיזוק לימוד הלכות עבודת ביהמ"ק / גליון 32 / חודש שבט

אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה

אפרים. יש לפרש על פי מה דאיתא במסכת חגיגה דף י"ג ובמדרש הובא בילקוט יחזקאל. כתוב אחד אומר ארבע כנפים לאחד וכתוב אחד אומר שש כנפים לאחד, ר"י אומר קודם מעשה עגל היה ארבע ואחר כך הוסיף עליהם עוד שנים לכסות רגליהם כי רגליהם דומה לרגל עגל כדי שלא לזכור מעשה עגל. ואיתא עוד שם בגמרא בשעה שנחרב הבית המקדש ניטלו שני כנפים חד אמר האמצעים ניטלו וחד אמר התחתונים ניטלו עד כאן. וזהו שאמר הפסוק כרפאי רצה לומר כשנחרב הבית המקדש דזה היה רפואה לישראל דהשליך חמתו על העצים ואבנים וניטלו אז שני כנפים ולמאן דאמר התחתונים ניטלו אם כן נגלה עון אפרים שהוא עון העגל אשר היה מכוסה מקדמת דנא על ידי שני כנפים. והנה לפי אידך המאן דאמר הנזכר לעיל דהשני האמצעיים ניטלו יש לפרש הא דאיתא בס' הבהיר (הובא במטה אהרן על הגדה של פסח) בשעת החורבן של בית המקדש אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם נתמעט כבוד מלכותך עד כאן. והוא תמוה. אבל לפי הנזכר לעיל נחא בהקדם עוד מה דאיתא בס' עשרה מאמרות שנכתב על השש כנפים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. דהיינו על ב' כנפים הראשונים היה נכתב ברוך השם. ועל האמצעיים כבוד מלכותו ועל התחתונים לעולם ועד והנה כבר כתבנו דבשעת החורבן ניטלו ב' כנפים דהיינו האמצעיים ושם היה כתוב כבוד מלכותו. וזה שאמר נתמעט כבוד מלכותך. ויש לומר גם כן משום הכי מתפללים גלה כבוד מלכותך.

בגמ' בחגיגה (יג:) איתא: כתוב אחד אומר 'שש כנפיים לאחד' (ישעיהו ו, ב) וכתבו אחד אומר 'ארבע כנפים לאחד' (יחזקאל א, ו) ומתרצת הגמ' לא קשיא כאן בזמן שביהמ"ק קיים [וע"ז נאמר שש כנפיים לאחד] כאן בזמן שאין ביהמ"ק קיים [וע"ז נאמר ארבע כנפיים]. ומפרש רש"י שבימי ישעיה היה ביהמ"ק קיים במכונו, ובימי יחזקאל כבר הגיע זמן שיחרב – נתמעטה פמליא של מעלה, ומקשה הגמ' אי מינייהו אימעוט? אמר רב אותם שאומרים שירה בהם, כתיב הכא 'ובשתיים יעופף וקרא זה אל זה ואמר', וכתיב 'התעף עינך בו ואיננו' ורש"י מפרש: 'ובשתים יעופף' וסמיך ליה 'וקרא זה אל זה', אלמא הנך נינהו דאמרי בהו שירה שמקשקות בקול כנפיהם, ובהנך כתיב 'ואיננו' גבי 'התעף'.

והגר"א (סידור הגר"א) מבאר שבפסוק בישעיה כתיב "שש כנפיים לאחד בשתיים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתיים יעופף", ולפי"ז השנים שבהם מעופף ואומר שירה הם האמצעיות. ואומר הגר"א שעל כנפי המלאכים כתוב "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ובפסוק ישנם שש תיבות, ועל כל זוג כנפיים כתוב שני תיבות בסדר של מעלה כלפי מטה, בעליונים כתוב – "ברוך שם", באמצעיות כתוב – "כבוד מלכותו", ובתחתונות כתוב – "לעולם ועד". ולפי"ז בחורבן שהתמעטו הכנפיים האמצעיות שבהם אומרים שירה, התמעטו התיבות "כבוד מלכותו". ולפי"ז מבאר הגר"א את תפילת המוסף בג' רגלים, שמתפללים על חורבן ביהמ"ק שנחרב, ומתפללים שיבנה ביהמ"ק, ובנוסח התפילה אומרים "אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה" והכוונה שיבנה ביהמ"ק ויתגלו עי"ז כנפי השירה של המלאכים שכתוב בהם "כבוד מלכותו".

וכן ראיתי בס' חנוכת התורה (ליקוטים על ס' הושע) שכתב לפרש את הפס': כרפאי לישראל ונגלה עון

לתגובות הערות והארות בכל נושאי הגליון
ולקבלת הגליון במייל ניתן לפנות לטל'
0504166339 או במייל
K0504166339@gmail.com
לשותפות ותרומות ניתן לתרום במכשירי
נדריים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר

עוד ראיתי
שבהקדמת
ספר "מתא
דירושלים" על
המשך בעמ'
הבא ←

הירושלמי להגאון ר' משה ליב ליטש – רוזנבוים זצ"ל לאחר שהביא את דברי הגר"א הנ"ל כותב: והנה הששה סדרים שסידר רבינו קדוש המה ג"כ כנגד שש כנפי החיות דכנגדן ברוך שם כבוד וכו' ולזה קרא המסכת דסדר ראשון ברכות דהוא כנגד ברוך, וכמו דבחורבן נתמעטו ב' כנפים שאומרת בהם, כן בעו"ה ג"כ נאבד ממנו בגולה כל סדר הגמרא דירושלמי על סדר קדשים ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לנו כנ"ל. ובדרושי בארתי מסורה א' ב' פעמים יעופף. ועוף יעופף על הארץ, ובשתים נקרא שמו רחם כיון שבא רחם בא רחמים לעולם, וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק אתא משיח עכ"ל, וזה רמזה המסורה ועוף יעופף על הארץ, דכי יתיב על ארעא אני ובשתים יעופף, יוחזרו ב' כנפים לחיות הקודש כנ"ל. והנה בהיות דהנהו ששה סדרי משנה המה ג"כ כנגד שש כנפי החיות, ההוגה בהם לשמה חביב לפני הקדוש ברוך הוא כשיר כנפי החיות כמו שדרשו ז"ל על קרא יומם יצוה חסדו ובלילה שירה עמי דכל העוסק בתורה בלילה קושר הקדוש ברוך הוא חוט של חסד עליו ביום. ונקרא התורה שלו שירה כשיר של חיות, וכמו דבעו"ה בחורבן ראשון נתמעטו ב' כנפי חיות, כן בעו"ה כל ענין קדשים וטהרות בחורבן ובגלות אין נוהג עד יבא רחם. ירחם הקדוש ברוך הוא וישובו גם סדר קדשים וטהרות לקיימן בפועל. והנה חשבתי הא דאמרה הגמרא: נתמעטו כנפי החיות, אין הכוונה דנתמעטו לגמרי, אלא דאין שירתן ברעש גדול כמו בזמן המקדש, והנה כמו כן גם כן קדשים וטהרות, דעכ"פ הלמוד בהם לא נתבטל וחשוב לפני הקדוש ברוך הוא. ע"ש.

ונסיים בדבריו של ה'אזהב ישראל' (פרשת וישב) עה"פ: ויאמר וגו' הלא אחיך רועים בשכם [לז, יג]. במדרש הדא הוא דכתיב לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבתך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד. והוא פלאי ועל כרחך אמר דרשוני וחיו. ובהעיר לב ושום שכל. י"ל כי הנה איתא בגמרא (תגיגה יג ב) מאי טעמא גבי ישעיה הנביא (ו, ב) כתיב שש כנפים לאחת וגבי יחזקאל הנביא (א, י) כתיב וארבע כנפים לאחת. ומשני הגמרא כאן בזמן שבית המקדש קיים. וכאן בזמן שאין בית המקדש קיים. היינו בימי ישעיה היה עדיין בית המקדש קיים אז היו שש כנפים לאחת. ובימי יחזקאל כבר נחרב הבית המקדש לזה כתיב שם רק ארבע כנפים. נמצא כי בזמן הזה היינו אחר חורבן הבית המקדש נחסרו ב' כנפים. והנה איתא בכתבי האר"י זללה"ה. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אינון שית תיבין נגד שית גדפין. נמצא בזמן הזה שחסר ב' גדפין כנ"ל. חסר גם כן ב' תיבין מאלו ששה תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הנ"ל. ואמר מורי הרב הקדוש כו' מ' אלימלך זללה"ה. ששני תיבות החסרים הם כבוד מלכותו. ולזה אנחנו מבקשים ומתפללים להש"י בתפלת מוספים של יום טוב גלה כבוד מלכותך עלינו עד כאן דברי קדשו. ואני אומר שהשני תיבות אשר הם חסרים מזמן החורבן בית המקדש הם לעולם ועד. דהנה איתא בגמרא (ב"ב עה ב) עתידין הצדיקים שיקראו קדוש. כי השתא נקרא הקדוש ברוך הוא קדוש ולעתיד יהיו נקראים כל הצדיקים בשם קדוש. ומקשה הגמרא היאך יהיה נקרא הקדוש ברוך הוא לעתיד. ומשני שם שהקב"ה יהיה נקרא לעתיד קדוש לעולם ועד. ומעתה יתפרש המדרש על נכון. והוא מרומז בהפסוק הנ"ל. הלא אחיך רועים בשכם. רומז על זמן שיהיו בני ישראל בגלות וזהו אחיך הם בני ישראל רועים היינו בזמן הגלות המר. [על דרך צאי לך כו' משכנות הרועים (שה"ש א, ח)] ונחרב הבית המקדש. וחסר ב' גדפין. ולזה נחסר גם כן ב' תיבות מהששה תיבות הנ"ל. היינו לעולם ועד. ונשאר רק ד' תיבות. היינו ברוך שם כבוד מלכותו. שהראשי תיבות שלהם הוא. בשכ"ם. ועל זה קאמר המדרש. הדא הוא דכתיב לדור ודור נגיד גדלך. היינו בזמן הזה. אבל ולנצח נצחים. היינו לעתיד. קדושתך נקדיש. היינו מה שאתה נקרא קדוש בזמן הזה. ולעתיד נהיה אנחנו נקראים בשם קדוש באותו השם שאתה נקרא בזמן הזה. והוקשה להמדרש קושיית הגמרא אם כן באיזה שם יהיה נקרא הקדוש ברוך הוא לעתיד. על זה מסיים המדרש. ושבתך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם וע"ד. ר"ל שהקב"ה יהיה נקרא לעתיד בשם קדוש לעולם ועד. כי לעת עתה בזמן החורבן חסרים אלו השני תיבות לעולם ועד. אבל לעתיד יתמלאו השני תיבות למקומן. ולכן יהיה נקרא הקדוש ברוך הוא אז קדוש לעולם ועד. כתירוץ הגמרא הנ"ל. ויהי רצון שנזכה לזה במהרה בימינו על ידי משיח צדקינו שיבא במהרה בימינו אמן. עכ"ל. וע"ע דברים נחמדים בזה שכתב בס' אמת ליעקב (דברים פרשת ואתחנן ו).

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו - ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו הו"ק של 10 נח לקיומו והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הו בעצה והו בממוז שכרו רב למאוד - פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל k0504166339@gmail.com

תקציר מהלכות עבודת ביהמ"ק שנלמדו בבית מדרשנו

המשך סדר שחיטת התמיד

ורגליו בשעת השחיטה, ומסייעין אותו כדי שלא ישמט ויפרפר בשעת השחיטה (וזאת היא שיטת הרמב"ם שלא היו כופתין את הטלה כלל אלא רק אוחזין אותו בידי ורגליו, אך המפרש והרע"ב כתבו שהיו מעקדין אותו עקידת יד ורגל כעקידת יצחק. וכ"כ הרא"ש והראב"ד וכ"כ הסמ"ג (עשין קצב) ולפום ריהטא אין הדוגמא של עקידת יצחק באה כאן אלא בתורת סימן בלבד, כאותה שאמרו בשבת, לענין יציאת גמל עקוד בשבת: "עקוד עקדת יד ורגל כיצחק בן אברהם". אבל בביאור הגר"א לתמיד כתב: "אלא מעקדין, כדי להזכיר עקדת יצחק בן אברהם". אף בפירוש הראב"ד לתמיד אנו מוצאים יחס ישר בין עקדת הקרבן לעקדת יצחק. בגמרא אמרו שני טעמים למה לא היו כופתין את התמיד: משום בזיון קדשים או משום חוקי העמים, וכתב הראב"ד: "ומה שלא כפת אברהם את יצחק בנו, איכא למימר דמהאי טעמא לא עשה".

אף שאר הקרבנות לא היו כופתין

כ"כ התפארת ישראל (תמיד פרק ד משנה א ביכין): דנראה דמה"ט גם בשאר קרבנות באמת אסור אלא נקט הכי בתמיד משום דביה איירי. (ויש לציין לדברי הבאר שבע בתמיד ל: שכתב: והא דאין אנו נזהרין בזה האידנא מלכוף בשעת שחיטה ידים ורגלים יחד, משום דבזמן הזה אין דרך עובדי עבודה זרה להקפיד בכך. וכהאי גוונא כתב באור זרוע (מובא ברמ"א יו"ד סימן יב ס"ב) דהאידנא מותר לשחוט לתוך הגומא אפילו בשוק, אף על גב שאמרו בפ"ב דחולין (מא, ב) ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינים, משום דבזמן הזה אין דרך עובדי עבודה זרה להקפיד בכך. ועוד יש לומר משום דלא היה חק המינים אלא דוקא בקרבן. כן נ"ל).

הכנסת הטלה לבית המטבחים

הכניסו את הטלה לבית המטבחים לצד צפון שם היו כופתין את הטלה במקום הטבעות [ולשחיטת התמיד היה טבעת אחת מיוחדת לכל המשמרות, טבעת אחת לתמיד של שחר וטבעת אחת היתה מיוחדת לתמיד של בין הערבים, ולשאר הקרבנות היתה מיוחדת לכל משמר טבעת אחת. עבודת הקרבנות סי' מג] כדכתיב (ויקרא א, יא) 'זשחט אותו על ירך המזבח צפונה'.

צורת כפיתת התמיד קודם השחיטה

לא היו כופתין את הטלה בשתי ידיו או בשתי רגליו (והטעם איתא בתמיד לא: שהוא דרך העכו"ם כשמקריבין זבח לעכו"ם הן כופתין אותו, ואיתא בגמ' דחד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום שמהלך בחוקות העמים, מאי בינייהו איכא בינייהו כגון דכפתיה בשיראי למ"ד משום בזיון קדשים ליכא אך משום חוקי העמים איכא, והרמב"ם (פ"א מתמידין ה"י) מביא הטעם משום חוקי העמים, ובראב"ד שם כתב: אני שמעתי שמא יצטער בכפיייתו ויפרכס עד שיטיל מום באחד מאיבריו אלא הכהנים אוחזין ידיו ורגליו) אלא היו משכיבין אותו (שאין שוחטין בעמידה מחשש הדרסה. עיין תבו"ש סי' ו ס"ק טו, ודרכ"ת שם ס"ק מז) וההשכבה היתה לצד שמאל כדי שיהיה פניה למערב וכדלקמן (כ"כ הבית יוסף אורח חיים סימן קלא שבשעת אמירת התחנון צריך להטות על צד שמאל והטעם כי כך היו מרביצין התמיד כששוחטין אותו על שמאלו וכל מי ששוחט מרביץ הבהמה על שמאלו) ואח"כ הכהנים שזכו בהולכת האיברים אוחזין ידיו

כפיתת פרת החטאת

כתב המקדש דוד (קדשים סימן ז אות ו): הנה בפרת חטאת אמרינן בפרה (פ"ג משנה ט) דכפתוה בחבל של מגג, ויש לעיין מזה לתרוייהו, והנה למ"ד משום מהלך בחוקי עכו"ם היינו שעושיין בן כשמקריבין קרבן לעכו"ם, י"ל דבפרה דאינה באה לשם קרבן גמור אינו שייך זה, ולמ"ד משום בזיון קדשים ג"כ צ"ל דלא שייך זה בפרה, ואפשר דאף דבקדשים הקרביין בבמות ג"כ לא שייך דין זה דלא היו כופתין אלא באותן הקרביין במקדש דחיישינן לבזיון קדשים טפי. (עוד נציין בדרך אגב שבמקדש דוד בטהרות סימן נא אות א העיר בזה"ל: סדר עבודת הפרה כפתוה בחבל של מגג ונתנוה ע"ג מערכתה ראשה בדרום ופניה למערב כו' והנה בסדר התמיד ג"כ אמרינן וכך היה עקודתו ראשו לדרום ופניו למערב ופי' הראב"ד ז"ל שם הטעם דהיה ראשו לדרום כמו דאמרינן בסדר יומא דפרו עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ואמרינן שם בגמרא הטעם דשמא ירביץ גללים ה"נ בתמיד ראשו לדרום לצד המזבח ואחוריו לצפון להרחיקו מן המזבח והמפרש למס' תמיד כתב הטעם דראשו לדרום משום דכתיב ושחט אותו על ירך המזבח כל כמה דאפשר לקרב בית שחיטתו למזבח מקרבין ע"ש ויש לעיין הא הכא גבי פרה ג"כ תנן ראשה לדרום ופניה למערב והכא ל"ש כל הנך טעמי וצ"ע).

ובמשנה אחרונה (פרה שם) כתב: כפתוה בחבל. וברפ"ד דתמיד תנן לא היו כופתין את הטלה דהתם קדשי מזבח גנאי הוא לעשות כחוקות עכו"ם ופרה אינה למזבח.

צורת עקידת התמיד

כך היתה עקידתו ראשו לדרום (בדין היה שיהיה ראשו להיכל ואחוריו למזבח אלא שמא יטיל גללים וגנאי הוא להראות בית הרעי שלו לצד המזבח לפיכך היה ראשו לדרום וזנבו לצפון

דהכי שפיר טפי ואמצע גופו בין האולם ולמזבח. כ"כ הלח"מ שם, וכבר הקדימו בזה הרע"ב שם בתמיד והמפרש כתב שם טעם אחר כדי שיהא הראש סמוך למזבח לקיים ושחט אותו על ירך המזבח) ופניו למערב (היינו שמעקם את ראשו בשעת השחיטה כדי שיהיה פני הקרבן בשעת השחיטה לעומת ההיכל) כדכתיב ושחט אותו על ירך המזבח וכו' לפני ה'.

<<<>>>

להעלחת התורמים לכולל הכהנים

רויאל רוז – מרכז חיים זקן [קומה מינוס 1]

מלאכת סופר – ישמח ישראל 9 ביתר

אלקטרופון – רח' מהרי"ץ

רגע מתוק – מרכז חיים זקן

נעלי דנדי – כיכר העיר

מאפית מן הארץ – סניף ביתר

הפעלות בת מצוה – 0548408652

חחליפות 'אלגנטמן' – חנות כיכר העיר

הודעה חשובה

חדש: ניתן לשמוע את השיעורים הנפלאים אשר נמסרו בבית מדרשנו ע"י ת"ח חשובים בענייני המקדש והקדשים בקו 'קול הלשון' שמספרו 03-6171111 להקיש *7 ואז קוד *66339

וכן ניתן להוריד את השיעורים מעמדות קול הלשון <<רבנים נוספים >> בית מדרש גבוה לכהנים